THE ACTION CHALLENGE

Ũtongoria wa Kũneana Mbica na Vidio

Iga ũira wa ikinya rĩaku. Gayana ũhoro waku. Tĩĩa mũingĩ waku.

O ikinya nĩ rĩrĩ na ũhoro wagĩrĩire kũgayanwo. O na angĩkorwo nĩ ũratheria handũ ha mũingĩ, ũragĩrithia njĩra ya andũ othe gũtoonya, ũracookereria kĩndũ kĩa bata, kana ũratũma mũingĩ waku ũgĩe na ũgitĩri, mbica na vidio nĩciteithagia andũ angĩ kuona kĩrĩa kĩngĩhoteka.

Ũtongoria ũyũ nĩũtaarĩirie ũrĩa ũngĩiga ũira na ũneane ikinya rĩaku rĩa mũingĩ, ũkĩgitĩra ũhitho, gĩtĩĩo na ũgitĩri wa andũ.

Ũtongoria-inĩ ũyũ

1. Kĩrĩa ũngĩhũra mbica
2. Ũtongoria wa mbica
3. Ũtongoria wa vidio
4. Tĩĩa ũhitho, wĩtĩkĩro, na gĩtĩĩo
5. Ikara na ũgitĩri na ũrĩ wa ma
6. Njĩra iria andũ othe mangĩhota kũiga ũira
7. Ũrĩa ũngĩneana mbica na vidio ciaku
8. Ũrĩa Amplified Access ĩngĩhũthĩra mbica na vidio ciaku
9. Ũrĩa tũgitagĩra mbica na vidio iria cianeanwo
10. Mũrũrũngano wa mũico mbere ya kũneana

Kĩrĩa ũngĩhũra mbica

Mbica na vidio ciaku nĩciagĩrĩire gũtũteithia gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ matatũ:

MBERE

Thĩĩna

Onania thĩĩna kana ũrĩa maũndũ maarĩ ũrĩa mũingĩ waku wendaga kũagĩrithia.

IHINDA RĨA WĨRA

Ikinya

Onania kĩrĩa wee kana mũingĩ waku mwekire nĩguo mũthondeke thĩĩna ũcio.

THUTHA

Kĩrĩa kĩoimĩte

Onania kĩrĩa gĩacenjirie, kĩrĩa kĩahingirũo, kana kĩrĩa wamenyire.

Ndũbataire indo cia arĩa marĩ na ũhoti mũnene wa gũhũra mbica. Thimũ ya smartphone nĩĩiganĩte.

Ũtongoria wa mbica

Ĩka

- Hũra mbica cionekaga wega na irĩ na ũtheri mwega.
- Hũra mbica cia wĩra ũrĩa ũrarutwo ma.
- Onania mbica cia mbere na cia thutha harĩa ũngĩhota.
- Hũthĩra mbica cia ma itarĩ cia kũrũgamio.
- Hũra mbica ya andũ marĩa mangĩmenyeka no mangĩkorwo nĩmakũheete rũtha.
- Rora mũno ikinya, mũingĩ, na kĩrĩa kĩoimĩte.
- Hũra mbica kuuma mĩena mĩingĩ, ya hakuhĩ na ya haraaya.
- Hũra mbica cia wĩra ũtekuonania mothiũ rĩrĩa ũhitho kana ũgitĩri ũbatarĩte ũguo.

Ndũgeke

- Ndũkarũgamie maũndũ kana wonanie ta wĩra nĩwarutirũo kũrĩ ndwarutirũo.
- Ndũkaneane mbica ithondeketwo nĩ AI ta ũira wa maũndũ ma ma.
- Ndũkahũthĩre mbica ciumĩte internet-inĩ kana mĩbango-inĩ ya andũ angĩ.
- Ndũkahũre mbica ya andũ marĩa mangĩmenyeka matakũheete rũtha.
- Ndũkaonanie andũ maũndũ-inĩ ma gũconorithia, ma kũmanyararia, kana marĩa matarĩ na ũgitĩri.
- Ndũkaonanie ũhoro wa mũndũ wa hitho, ta maandĩko ma kũmenyithia mũndũ (ID), namba cia thimũ, kana kũrĩa andũ matũũraga.

- ✗ Ndũkahũthĩre filter kana ũgarũrĩri ũrĩa ũngĩonania ũrĩa maũndũ maathiire na njĩra ĩtarĩ ya ma.

Ũtongoria wa vidio

✓ Ĩka

- ✓ Hũra vidio nguhĩ, makĩria ma 30–60 sekondi.
- ✓ Nyiita thimũ yaku wega ĩtekũinaina, na kĩrĩa ũrahũra kĩonekage.
- ✓ Hũra vidio handũ hatarĩ inegene rĩrĩa mũndũ arĩa.
- ✓ Taarĩria thiĩna, ikinya rĩrĩa rĩekirũo, na kĩrĩa kĩoimĩte.
- ✓ Aria o ta ũrĩa ũrĩaga na rũthiomi rũrĩa ũiguaga wega ũkĩhũthĩra.
- ✓ Hũthĩra ciugo cia kwandĩkwo vidio-inĩ (captions), rũthiomi rwa moko, kana njĩra ingĩ cia kwarĩrĩria iria andũ othe mangĩhota harĩa yagĩrĩire.
- ✓ Onania maũndũ ma ma na ũrĩa mũingĩ wĩingĩrĩte ma.
- ✓ Ũria rũtha mbere ya kũhũra vidio ya andũ marĩa mangĩmenyeka.

✗ Ndũgeke

- ✗ Ndũkahũre vidio ndaaya itarĩ na muoroto ũtaũkĩte.
- ✗ Ndũkongerere nyĩmbo cia na thutha irĩ na mũgambo mũnene ũtũmaga ciugo ciagwo nĩ kũiguuo.
- ✗ Ndũkahũre vidio ya andũ marĩa marega kwĩingĩra.
- ✗ Ndũkahũre vidio ya maũndũ marĩ ũgwati kana ũringĩrĩrie andũ meikie ũgwati-inĩ nĩ ũndũ wa kamera.
- ✗ Ndũkongerere ũhoro wa kũheenania kana ũnenehie kĩrĩa kĩoimĩte.
- ✗ Ndũkahũre ndeereti cia hitho ũtarĩ na rũtha.
- ✗ Ndũkahũthĩre vidio ithondeketwo nĩ AI kana ikagarũrwo ta ũira wa makinya marĩa mahingĩtio.

Tĩĩa ũhitho, wĩtĩkĩro, na gĩtĩĩo

Ũgitĩri, gĩtĩĩo, na mathuurano ma andũ nĩmo ma mbere.

- Ũria rũtha mbere ya kũhũra mbica kana vidio ya andũ marĩa mangĩmenyeka.
- Taarĩria nĩ kĩĩ ũhoro ũyũ ũroyo, ũngĩhũthĩrũo atĩa, na nũũ ũngĩũona.

- Oya rũtha rwagĩrĩire kuuma kũrĩ mũciari kana mũrũgamĩrĩri wa kĩana kũringana na watho mbere ya kũonania ciana iria ingĩmenyeka, na ũtĩĩe wendi wa kĩana.
- Ndũkaonanie ciana kana andũ marĩ ũgwati-inĩ marĩa mangĩmenyeka rĩrĩa ũtarĩ na ma ya wĩtĩkĩro kana ũgitĩri.
- Tĩĩa mũndũ o wothe ũtekwenda kuoneka mbica-inĩ kana vidio-inĩ.
- Ndũkaguũrie ũhoro wa mũndũ, kũrĩa andũ matũũraga, kana handũ ha hitho.
- Hotithia andũ kũrega kwĩingĩra hatarĩ ũndũ ũũru ũngĩmakora.
- Mũndũ angĩcookia rũtha rwake, menyithia gĩkundi kĩa Action Challenge o rĩmwe.

ŨHORO WA BATA

Kwĩingĩra ikinya-inĩ rĩa mũingĩ ti kuuga atĩ mũndũ nĩetĩkĩrĩte kũhũrwo mbica, kũhũrwo vidio, kana kuonanio kũrĩ mũingĩ.

Kũneana mbica kana vidio ti ũndũ ũmwe na kũheana rũtha rwa kuoimbũrwo kũrĩ mũingĩ. Amplified Access nĩĩkũhũũrania rũtha rwa kũneana ũira na rũtha rwa kũgayana kũrĩ mũingĩ mbica kana vidio iria mũndũ angĩmenyeka.

Ikara na ũgitĩri na ũrĩ wa ma

- Ndũkeikie wee kana andũ angĩ ũgwati-inĩ nĩguo ũhũre mbica kana vidio.
- Ndũkagirie wĩra wa bata ũrĩa ũteithagia andũ kana ũrehe ũgwati ũgĩhũra vidio.
- Tĩĩa mawatho ma mũingĩ na ũrie rũtha rũrĩa rũbatarĩte.
- Ndũkahũre ngarari, ũgwati, kana maũndũ ma kũruithia andũ ngoro.
- Ndũkathondeke kĩrĩa kĩtoimĩte, ndũkahũthĩre vidio nguuru ta ũira mwerũ, na ndũkaheenanie ũhoro wa arĩa meingĩrire.
- Angĩkorwo ikinya rĩrĩ o ihinda-inĩ rĩa gwĩkwo, taarĩria wega atĩ rĩtirĩ rĩrĩkia, handũ ha kũrĩonania ta rĩhingĩtio.
- Ndũkaguũrie ũhoro ũngĩtũma arĩa meingĩrĩte manyariirwo, mathũũrwo, kana makĩĩrĩrio.

Muoroto nĩ kũiga ũira wa ikinya rĩa bata, no ti gũthondeka ũhoro ũrĩ mũthaka biũ.

Njĩra iria andũ othe mangĩhota kũiga ũira

Mũndũ o wothe nĩagĩrĩire kũhota kũiga ũira wa ikinya rĩake rĩa mũingĩ, o na rũthiomi rwake rũngĩkorwo rũrĩ rũrĩkũ, angĩkorwo arĩ na ũremu wa mwĩrĩ, kana angĩkorwo ndarĩ na indo cia tekinoloji.

- Neana ũtaarĩria kana ũhoro waku na rũthiomi rũrĩa ũiguaga wega makĩria ũkĩhũthĩra.
- Hũthĩra kwaria, kwandĩka, kana rũthiomi rwa moko harĩa yagĩrĩire.
- Ongerera ciugo cia kwandĩkwo vidio-inĩ kana ũtaarĩria mũkuhĩ wa kwandĩkwo harĩa ũngĩhota.
- Neana ũira na njĩra ĩngĩ rĩrĩa kũhũra mbica kana vidio kũtarĩ na ũgitĩri kana gũtangĩhoteka.
- Ndũkabataranie ũndũ wa tekinoloji ũtarĩ wa bata kana indo cia goro.
- Tĩĩa ũrĩa andũ mathuurĩte kuonanio, hamwe na andũ arĩa marĩ na ũremu wa mwĩrĩ.

Ikinya rĩa bata rĩa mũingĩ rĩtiagĩrĩire kũrekwo nĩ ũndũ o wa atĩ mũndũ ndangĩhota kũhũra mbica kana vidio njega ta cia arĩa marĩ na ũhoti mũnene.

Ũrĩa ũngĩneana mbica na vidio ciaku

Harĩ o ikinya rĩa mũingĩ, nĩtũkũringĩrĩria ũneane:

Mbica 3–6	Makĩria ciagĩrĩire kuonania thĩĩna, wĩra ũrĩa wekirũo, na kĩrĩa kĩoimĩte.
Vidio 1 nguhĩ (ti ya mũbataru)	Ta sekondi 30–60.
Ũtaarĩria mũkuhĩ	Thĩĩna warĩ ũrĩkũ? Wekire atĩa? Nĩ kĩĩ gĩacenjirie?

Handũ	Mũingĩ waku kana kũndũ kũrĩa mũrĩ, ũtekuonania kũrĩa andũ matũũraga.
Rũtha	Menya wega atĩ ũrĩ na wĩtĩkĩro ũrĩa ũbatarĩte nĩguo ũneane mbica na vidio ici.

Harĩa ũngĩhota, neana faili cia mbere iria ũhũrire, handũ ha screenshot kana kopi iria inyiihĩtio mũno.

Angĩkorwo ndũngĩhota kũhũra mbica kana vidio na ũgitĩri, arĩria gĩkundi kĩa Action Challenge ũhoro wa njĩra ingĩ cia kũiga ũira wa ikinya rĩaku.

Ũrĩa Amplified Access îngĩhũthĩra mbica na vidio ciaku

Mbica na vidio iria cianeanwo no iteithie Amplified Access:

- Kũmenya ma na kũiga ũira wa makinya ma mĩingĩ.
- Kũmenya na gũtĩĩa wĩra wa mĩingĩ ĩrĩa ĩĩingĩrĩte.
- Kũgayana mĩhoro ya ũgarũrũku ũrĩa ũtongoragio nĩ mĩingĩ.
- Kuonania kĩrĩa kĩoimĩte na kĩrĩa kĩmenyekire.
- Kũhinyĩrĩria mĩingĩ ĩngĩ yĩke makinya.
- Kũruta ripoti ya maũndũ na ũtũmi wa Action Challenge.

Kũneana mbica kana vidio gũtikũheana o ro ũguo rũtha rwa ihũthĩrwo kũrĩ mũingĩ.

Amplified Access nĩĩkũũria rũtha rwagĩrĩire mbere ya kuoimbũra mbica kana vidio iria mũndũ angĩmenyeka website-inĩ yayo, social media-inĩ, ripoti-inĩ, mĩario-inĩ ya mbere ya andũ, kana njĩra-inĩ ingĩ cia kwarĩria mũingĩ.

Aingĩrĩri nĩmagĩrĩire kũneana o mbica na vidio iria mathondekete ene kana iria marĩ na rũtha rwa kũgayana.

Ũrĩa tũgitagĩra mbica na vidio iria cianeanwo

Amplified Access nĩĩrutĩte kũrũgamĩrĩra na wega mbica, vidio, na ũhoro wa

andũ ũrĩa ũneanĩtwo. Ithuĩ:

- Nĩtũkũrora ũhoro ũrĩa ũneanĩtwo nĩguo tuone kana harĩ thĩĩna wa ũhitho, ũgitĩri, kana wĩtĩkĩro mbere ya kũũgayana kũrĩ mũingĩ.
- Nĩtũkũgitĩra ũhoro ũrĩa ũneanĩtwo nĩguo ũrorwo o nĩ andũ a gĩkundi arĩa metĩkĩrĩtio na arĩa mabatarĩte kũũrora.
- Nĩtũkũiga ũhoro ũrĩa ũneanĩtwo na ũgitĩri, na tũũige o ihinda rĩrĩa rĩbatarĩte nĩ ũndũ wa mĩoroto ya ma ya mũbango.
- Nĩtũkweheria ũhoro ũrĩa ũhithĩtwo thĩĩnĩ wa faili (metadata) ũngĩtũma mũndũ amenyeke, hamwe na handũ hagĩrĩire ũrĩa mbica yahũrĩirwo, mbere ya kũgayana kũrĩ mũingĩ harĩa yagĩrĩire.
- Tũtigũoimbũra ũhoro wa hitho wa mũndũ kana ũhoro ũngĩmenyithia mũndũ na ũmũikie ũgwati-inĩ.
- Nĩtũgũtĩĩa mathaithana ma kweheria kana gũtiga kũhũthĩra mbica kana vidio iria mũndũ angĩmenyeka, kũringana na mawatho marĩa marĩ kuo na ũrĩa gũngĩhoteka.
- Nĩtũkuoya rũtha rwagĩrĩire mbere ya kũgayana mbica kana vidio iria mũndũ angĩmenyeka na andũ a nja arĩa tũrutaga wĩra nao kana ndũgũ cia ũhoro (media).

Ũrĩ na ciũria, wĩcũũro ũkonii ũhitho, kana ũrenda mbica kana vidio yeherio, twarĩrie na hello@amplifiedaccess.org.

Mũrũrũngano wa mũico mbere ya kũneana

Mbere ya kũneana, menya wega atĩ:

- Mbica kana vidio ciakwa nĩcionanagia ikinya rĩa ma rĩa mũingĩ.
- Mbica na vidio nĩcionanagia wega kĩrĩa gĩekĩkire na kĩrĩa gĩacenjirie.
- Andũ arĩa mangĩmenyeka nĩmetĩkĩrĩte kũhũrwo na gũtoonyio ũhoro-inĩ ũyũ ndĩraneana.
- Nĩnjĩkĩte maũndũ marĩa magĩrĩire ma kũgitĩra ciana na andũ arĩa marĩ ũgwati-inĩ.
- Gũtirĩ ũhoro wa hitho wa mũndũ kana ũhoro wa handũ ũngĩrehe ũgwati ũrĩa ũraguũrio.
- Mbica na vidio nĩ cia gĩtĩĩo, nĩ cia ma, na nĩcionanagia ikinya ũrĩa rĩarĩ.

- [x] Ndĩ na rũtha rwa kũneana mbica na vidio ici.
- [x] Nĩndĩmenyete atĩ kũgayana kũrĩ mũingĩ nĩkũbataraga rũtha rũngĩ rwa mwanya.

RIRIKANA

Ikinya rĩaku nĩ rĩa bata gũkĩra wega wa kamera yaku.

Ndũbataire indo cia arĩa marĩ na ũhoti mũnene, ũtheri mwega biũ, kana vidio thondeke wega mũno. Ũndũ wa bata nĩ kuonania kĩrĩa mũingĩ waku wekire, kĩrĩa gĩacenjirie, na kĩrĩa andũ angĩ mangĩiruta kuuma maũndũ-inĩ marĩa wonire.